

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av gruvlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att de bestämmelser i gruvlagen som gäller guld som vaskas ur jordarter på mark som staten äger skall ändras. I fråga om inmutningsområden för guldvaskning föreslås det att utmålsläggning och beviljande av gruvrättigheter skall slopas när det är frågan om mark som staten äger. Enligt vad som föreslås skall maximistorleken för guldvaskningsinmutningarnas yta begränsas och den minimiavgift som skall betalas till staten för inmutningen i motsvarande grad minskas. Den fortsättning

på inmutningens giltighetstid som kan beviljas på ansökan föreslås bli förlängd i fråga om guldvaskning.

Den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. På de inmutningar som redan existerar när lagen träder i kraft och på de ansökningar om utmål som har gjorts innan den föreslagna lagen träder i kraft skall dock de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och de föreslagna ändringarna

Enligt 4 § gruvlagen (503/1965) bör den som vill begagna sig av rätt till en fyndighet som innehåller gruvmineral som avses i gruvlagen söka antingen mutsedel för området eller samtidigt även utmålsläggning för fyndighetens utnyttjande. Efter att ha erhållit mutsedel har sökanden rätt att inom det i mutsedeln angivna området utföra undersökning av gruvmineral. Ådagalägger inmutaren att gruvmineral finns inom inmutningsområdet så rikligt och i sådan form att fyndigheten sannolikt kan utnyttjas, har han rätt att i enlighet med vad i 4 kap. stadgas få ett område för gruvdrift (utmål) fastställt och att sålunda förvärva i 5 kap. stadgad rätt att utnyttja inom utmålet befintlig gruvmineral (gruvrätt).

I gruvlagen har guld som vaskats ur jordarter på ett område som ägs av staten och ett annat gruvmineral som tillvaratagits som

biprodukt av sådan vaskning en specialställning i förhållande till övriga gruvmineral på så sätt att inmutaren med stöd av 12 § 3 mom. gruvlagen har rätt att tillgodogöra sig dem också på annat sätt än för att undersöka deras användbarhet och försäljningsmöjligheter, d.v.s. också kommersiellt. Till övriga delar behandlas inmutningar för guldvaskning på områden som staten äger på samma sätt som sådana inmutningar som beviljas för undersökning för att utreda kvaliteten på och omfattningen av gruvmineralfyndigheterna.

De inmutningar för guldvaskning som har beviljats på områden som staten äger finns till största delen i vattendragsområdet kring älvarna Ivalojoki och Lemmenjoki. I dessa områden har genom guldinmutningar gjorts undersökningar i mer än hundra år utan att sådana guldförekomster som kunde utnyttjas skulle ha hittats i berggrunden. Följaktligen har det blivit onödigt att bevilja utmål och gruvrätt med stöd av guldvaskningsinmut-

ningar, vilket gör att det föreslås att detta förfarande skall slopas. Redan när det i 12 § 3 mom. stadgades om ett undantag i fråga om guldvaskning ansågs det att fastställandet av utmål inte motsvarar sitt syfte när det är fråga om vaskning. De ändringar som nu föreslås påverkar utövandet av guldvaskning i fråga om de rättigheter som gäller byggande.

Samtidigt föreslås det att guldvaskningsinmutningarnas maximistorlek skall minskas. Genom denna ändring förhindras missbruk i form av för stora inmutningsområden och garanteras tillgången på guldinmutningar. Till följd av den föreslagna minskningen av guldvaskningsinmutningarnas storlek föreslås det också att den minimiavgift som skall erläggas till staten för guldvaskningsinmutningar i motsvarande grad skall minskas. Dessutom föreslås en förlängning av den förlängda tid som kan beviljas för en guldvaskningsinmutning.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Sänkningen av minimiavgiften för guldvaskningsinmutningar inverkar inte på det

totalbelopp som flyter in till staten i form av inmutningsavgifter, eftersom en större tillgång på inmutningar i praktiken leder till att inmutningsområdenas totala yta och de avgifter som inflyter av dem sannolikt förblir desamma som hittills. Inte heller till övriga delar har de föreslagna ändringarna några nämnvärda ekonomiska verkningar.

3. Miljöverkningar

Eftersom guldvaskningen ur jordarter tidsmässigt begränsar sig från våren till hösten, har begränsningen av de rättigheter som gäller byggande i praktiken inga verkningar på miljön.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag på handels- och industriministeriet. Den har gått på remiss till Forststyrelsen, gruvnämndens allmänna sektion samt Lapin Kullankaivajien Liitto ry. Remissinstanserna har i regel förhållit sig positiva till propositionen, dock så att Lapin Kullankaivajien Liitto ry ansåg att begränsningen av ytan var onödigt.

DETALJMOTIVERING

1. Motiveringar till lagförslaget

4 §. Det föreslås att till paragrafens 2 mom. av tekniska skäl skall fogas en hänvisning till det nya 4 mom.

Det föreslås att till paragrafen skall fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket det som bestäms i 3 mom. inte gäller ett sådant inmutningsområde som avses i 12 § 3 mom. för vaskning av guld ur jordarter på ett område som staten äger. I paragrafens 3 mom. bestäms om inmutarens rätt att få ett inmutningsområde fastställt som utmål enligt 4 kap. och att därmed få den gruvrätt om vilken bestäms i 5 kap. Gruvlagens 4 och 5 kap. skall följaktligen, sedan de föreslagna

ändringarna har gjorts, inte alls tillämpas på guldvaskningsinmutningar som avses i 12 § 3 mom.

I fråga om guldvaskning tillåter redan inmutningsrättigheterna de åtgärder som behövs vid yrkesmässig maskinell guldgrävning och guldvaskning. Åtgärderna i fråga kan jämföras med den provbrytning och provanrikning som de i 12 § gruvlagen nämnda inmutningsrättigheterna ger rätt till. Eftersom guldvaskning ur jordarter begränsar sig till tiden från våren till hösten, förutsätter den inte sådant byggande som motsvarar sedvanlig gruvverksamhet. Det är dock tillåtet att på inmutningsområdet bygga eller till det förflytta de byggnader och anord-

ningar som är nödvändiga för undersökningsarbetena. Handels- och industriministeriet kan kräva att för dessa skall ansökas om tillstånd på förhand.

5 §. Enligt paragrafens 1 mom. är maxistorleken på ett inmutningsområde en kvadratkilometer eller 100 hektar. Det föreslås att momentet skall ändras så att inmutningsområdet för guldvaskning får vara högst sju hektar stort. Av de mer än 400 gällande guldvaskningsinmutningarna är 75 % till ytan mindre än sju hektar. Genom ändringen säkerställs en mera omfattande tillgång på guldvaskningsinmutningar på ett jämförelsevis begränsat guldvaskningsområde och förhindras spekulatation med för stora inmutningsområden för guldvaskning.

10 §. Det föreslås att till paragrafen skall fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket inmutningstiden för guldvaskningsinmutningarnas del under vissa förutsättningar skall kunna förlängas.

I paragrafens 2 mom. bestäms som giltighetstid för en inmutning minst två och högst fem år. Enligt 21 § 1 mom. gruvlagen skall ansökan om utmålsläggning göras medan inmutningen är i kraft vid äventyr att inmutningsrätten annars är förverkad. Handels- och industriministeriet kan enligt 2 mom., på ansökan som gjorts innan den utsatta tiden gått ut, bevilja förlängning av tiden med högst tre år. En inmutnings giltighetstid är således i dagens läge högst åtta år.

Eftersom 4 och 5 kap. och därmed även det nämnda 21 § 2 mom., enligt vad som föreslås, inte längre skall tillämpas på inmutningsområden för guldvaskning som avses i 12 § 3 mom., skall om den förlängda tid som beviljas för dessa inmutningar bestämmas särskilt. Eftersom den nuvarande tidsfristen på åtta år i fråga om yrkesmässig bedriven guldvaskning i flera fall är för kort, skall enligt vad som föreslås i det nya 10 § 3 mom. bestämmas att om det trots den systematiska guldvaskningen kan påvisas att det

ännu förekommer vaskbart guld på inmutningsområdet, kan handels- och industriministeriet bevilja en förlängning av giltighetstiden för inmutningen på högst fem år. Giltighetstiden för en guldvaskningsinmutning skall således som längst vara tio år. Ansökan om förlängning av en inmutnings giltighetstid skall göras innan den utsatta tiden går ut.

16 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall inmutaren till staten erlägga en inmutningsavgift för inmutningsområdet, vars storlek per ytenhet bestäms genom förordning. Minimavgiften för inmutningen är dock en avgift som till storleken motsvarar den för 10 ytenheter eller 10 hektar. Av minimiavgiften enligt gällande lag har följt att inmutningar för guldvaskning i ökande grad har ansökts för områden på minst 10 hektar. I praktiken innebär detta ett område på ca en kilometer längs en älv eller bäck, vilket i synnerhet om man vaskar för hand är onödigt stort. Inmutningsavgiftens minimibelopp borde inte få vara den avgörande faktorn när en inmutning söks och dess storlek bedöms. Det föreslås att momentet skall ändras så att den minimiavgift som skall erläggas för ett sådant inmutningsområde för guldvaskning som avses i 12 § 3 mom. till storleken skall motsvara avgiften för 5 ytenheter.

2. Ikraftträdelse

Det föreslås att lagen skall träda i kraft så snart som möjligt. På i 12 § 3 mom. avsedda inmutningar av guldvaskning ur jordarter på ett område som staten äger, vilka redan existerar när denna lag träder i kraft och på ansökningar om utmål som har gjorts innan denna lag träder i kraft skall dock de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas.

Med stöd av vad som anförts ovan förläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i gruvlagen av den 17 september 1965 (503/1965) 4 § 2 mom., 5 § 1 mom. och 16 § 1 mom., av dessa lagrum 16 § 1 mom. sådant det lyder i lag 208/1995 samt *fogas* till 4 § ett nytt 4 mom. och till 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1625/1992, ett nytt 3 mom. som följer:

4 §

Efter att ha erhållit mutsedel har sökanden (inmutaren) rätt (inmutningsrätt) att inom det i mutsedeln angivna området (inmutningsområdet) utföra undersökning av gruvmineral enligt bestämmelserna i 3 kap. och att utnyttja dem enligt 3 och 4 mom. i denna paragraf.

Det som i 3 mom. sägs om inmutarens rätt att få ett område fastställt som utmål och därmed få gruvrätt, gäller inte ett i 12 § 3 mom. avsett inmutningsområde för guld som utvaskas ur jordarter på ett område som staten äger samt annat gruvmineral som tillvaratas som biprodukt vid sådan vaskning.

5 §

Ett inmutningsområde får omfatta högst en kvadratkilometer, med undantag av ett inmutningsområde för sådan guldvaskning som avses i 12 § 3 mom., vilket får omfatta högst sju hektar. Inmutningsområdet måste utgöra ett enhetligt område.

10 §

Om det under den tid som nämns i 2 mom. påvisas att i ett inmutningsområde för sådan guldvaskning som avses i 12 § 3 mom. trots systematisk guldvaskning ännu förekommer vaskbart guld, kan handels- och industriministeriet på en ansökan som har gjorts innan den utsatta tiden går ut bevilja förlängning av inmutningens giltighet med högst fem år.

16 §

Inmutaren skall för varje kalenderår eller del därav betala en inmutningsavgift till staten för inmutningsområdet. Inmutningsavgiftens storlek per ytenhet bestäms i förordning. Den uppgår dock till minst ett belopp som motsvarar avgiften för 10 ytenheter. Inmutningsavgiften för ett inmutningsområde för sådan vaskning av guld som avses i 12 § 3 mom. är dock minst ett belopp som motsvarar avgiften för 5 ytenheter.

Denna lag träder i kraft den 199 .

På de inmutningsområden för guldvaskning som stämmer överens med 12 § 3 mom. och som var giltiga redan vid denna lags ikraftträdande och på de ansökningar

om utmål som har gjorts före ikraftträdandet tillämpas dock de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 7 maj 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Handels- och industriminister *Antti Kalliomäki*

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gruvlagen av den 17 september 1965 (503/1965) 4 § 2 mom., 5 § 1 mom. och 16 § 1 mom., av dessa lagrum 16 § 1 mom. sådant det lyder i lag 208/1995 samt
fogas till 4 § ett nytt 4 mom. och till 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1625/1992, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

4 §

 Efter att hava erhållit mutsedel har sökanden (inmutaren) rätt (inmutningsrätt) att inom det i mutsedeln angivna området (inmutningsområdet) utföra undersökning av gruvmineral enligt vad i 3 kap. stadgas och att utnyttja dem jämlikt 3 mom. i denna paragraf.

5 §

Inmutningsområde må omfatta högst en kvadratkilometer. Det bör utgöra ett enhetligt område.

10 §

Föreslagen lydelse

4 §

 Efter att ha erhållit mutsedel har sökanden (inmutaren) rätt (inmutningsrätt) att inom de i mutsedeln angivna området (inmutningsområdet) utföra undersökning av gruvmineral enligt bestämmelserna i 3 kap. och att utnyttja dem enligt 3 och 4 mom. i denna paragraf.

Det som i 3 mom. sägs om inmutarens rätt att få ett område fastställt som utmål och därmed få gruvrätt, gäller inte ett i 12 § 3 mom. avsett inmutningsområde för guld som utvaskas ur jordarter på ett område som staten äger samt annat gruvmineral som tillvaratas som biprodukt vid sådan vaskning.

5 §

Ett inmutningsområde får omfatta högst en kvadratkilometer, *med undatag av ett inmutningsområde för sådan guldvaskning som avses i 12 § 3 mom., vilket får omfatta högst sju hektar. Inmutningsområdet måste utgöra ett enhetligt område.*

Om det under den tid som nämns i 2 mom. påvisas att i ett inmutningsområde för sådan guldvaskning som avses i 12 § 3 mom. trots

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

systematisk guldvasking ännu förekommer vaskbart guld, kan handels- och industriministeriet på en ansökan som har gjorts innan den utsatta tiden går ut bevilja förlängning av inmutningens giltighet med högst fem år.

16 §

Inmutare skall för varje kalenderår eller del därav betala en inmutningsavgift till staten för inmutningsområdet. Inmutningsavgiftens storlek per ytenhet stadgas i förordning. Den uppgår dock *alltid* till minst ett belopp som motsvarar avgiften för 10 ytenheter.

16 §

Inmutaren skall för varje kalenderår eller del därav betala en inmutningsavgift till staten för inmutningsområdet. Inmutningsavgiftens storlek per ytenhet bestäms i förordning. Den uppgår dock till minst ett belopp som motsvarar avgiften för 10 ytenheter. *Inmutningsavgiften för ett inmutningsområde för sådan vaskning av guld som avses i 12 § 3 mom. är dock minst ett belopp som motsvarar avgiften för 5 ytenheter.*

Denna lag träder i kraft den 199 .

På de inmutningsområden för guldvaskning som stämmer överens med 12 § 3 mom. och som var giltiga redan vid denna lags ikraftträdande och på de ansökningar om utmål som har gjorts före ikraftträdandet tillämpas dock de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.
